

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU
ÖĞRENCİLERİNİN SİGARA VE ALKOL ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ
THE TOBACCO AND ALCOHOL CONSUMPTION HABITS OF ANKARA
UNIVERSITY, SCHOOL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS STUDENTS**

¹Gürkan YILMAZ

²Serkan İBİŞ

²Baki YILMAZ

²Tarık SEVİNDİK

ÖZET

Araştırmada Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu (B.E.S.Y.O.) öğrencilerinin sigara ve alkol alışkanlıkları incelenmiştir. B.E.S.Y.O. da okuyan 18 bayan 32 erkek öğrenci katılmıştır. Katılımcıların %40,0'ının sigara içtikleri, %40,0'ının sigara içmedikleri, erkek öğrencilerin %53,1'inin, bayan öğrencilerin %44,4'ünün sigara içtikleri, sigara içen katılımcıların tamamının annelerinin de sigara içtikleri, sigara içen katılımcıların %78,6'sının babası da sigara içtiği saptanmıştır. Katılımcıların %44,0'ının alkol tükettiği, %20,0'ının alkol tüketmedikleri, erkek öğrencilerin %62,5'inin, bayan öğrencilerin %61,1'inin alkol tükettikleri, öğrencilerin ilk üç yıl alkol tükettiği, annesi alkol kullanan öğrencileri %93,5'inin alkol tükettiği, babası alkol tüketen öğrencileri %90,0'ının alkol tükettiği saptanmıştır. Özellikle sigara ve alkol bağımlılığının aile bireylerini etkilediği, kötü alışkanlıkların oluşmasında kişinin yakın çevresini model oluşturduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sigara, Alkol, Öğrenci, Üniversite, Model.

ABSTRACT

In this research smoking and alcohol addiction of students of Ankara University were studied. Students of Physical Education and Sport High School were subject of this study and 18 female and 32 male students were involved in this study. Out of 40 percent of attendees are smoker and other 40 percent are not smoker, 44.4 percent of female population are smoker on the other hand 53.1 percent of male population are smoker. Mother of all this smokers is also smoker but 78.6 percent of their father smoker. Out of 44 percent of all attendees are alcohol drinker and other 20 percent do not drink alcohol. In male population 62.5 percent are alcohol drinker while 61.1 percent of female population is alcohol drinker. In this alcohol drinker population we determined that 93.5 percent of their mother and 90 percent of their father are also alcohol drinker. As a conclusion we have an idea that especially and alcohol addicted people are effected from their family, their environment becomes a bad model for them to produce bad habits on them.

Key Words: Cigarette, Alcohol, Student, University, Model

¹ Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

² Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

GİRİŞ

Tütünün keyif verici bir madde olarak 4000 yıldır Meksika, Orta ve Güney Amerika'da kullanıldığı bilinmektedir. Avrupa'ya taşınması 15. yüzyıl sonlarında Kristof Kolomb tarafından olmuştur. 16. ile 17. yüzyılda tütün alışkanlığı Avrupa'da hızla yayılmış ve 18. yüzyılın sonlarına doğru ise sigara şeklinde üretim başlamıştır. Sigara içme alışkanlığı uzun yıllar zevk verici etkisinden dolayı toplumda kabul görmüş ancak 1950'lili yıllardan sonra tütünün sağlık üzerine olumsuz etkilerinin farkına varılmaya başlanması ile birlikte ileri ülkelerde sigara aleyhtarı kampanyalar başlatılmıştır. Sigara, kullanan kişiye verdiği zararların yanı sıra pasif içicilere ve ülke ekonomisine de oldukça büyük zararlar vermektedir¹.

Sigara, tüm dünyada insan sağlığını etkileyen ölümlere sebep olan ve en önemlisi de kullanılması en çok önüne bilen halk sağlığı sorunu olarak bilinmektedir^{2,3,4}. Sigara, nikotin isimli bağımlılık yapıcı bir maddenin 4000 den fazla zehirli madde ile bir arada bulunduğu bir üründür^{4,5,6,7}. Sigara alışkanlığı dünyada oldukça yaygındır. Halen dünyada bir milyarın üzerinde kişi sigara içmektedir. Ülkemizde sigara içmek yaygın bir alışkanlık ve önemli bir halk sağlığı konusudur. Türkiye Avrupa ülkeleri arasında tütün tüketiminde ikinci sıradadır⁸.

Sigara başta akciğer kanseri olmak üzere ağız, dudak, dil, soluk borusu, tükürük bezleri, ağız tabanı, yemek borusu, mesane, böbrek, pankreas, mide, kemik erimesi ve kalın bağırsak ülserine neden olmaktadır^{9,10,11}.

Sigaraya başlama nedenleri ise çevreye özenme, bağımsızlık ispatı, reklamlar, arkadaş etkisi, yeni zevk arama, keyiflenmek, dinlenmek, stresten uzaklaşmak, sakinleşmek, konsantre olabilmek gibi nedenler nedenlerle sigara başlanmaktadır. Bu davranış daha sonra

fiziksel, psikolojik ve sosyal bağımlılığa dönüşmektedir^{12,13}.

Dünyanın bir çok ülkesinde olduğu gibi sigaraya başlama alışkanlığı ülkemizde de genellikle çocukluk döneminde de edinilmektedir¹⁴. Ülkemizde çeşitli gruplarda yapılan çalışmalara göre ise, lise öğrencilerinin %28.3'i, öğretmenlerin %30.2'si, doktorların %43.9'unun sigara kullandığı tespit edilmiştir⁸.

Alkol vücudun koruyucu sistemleri üzerine etkiler yapar ve bu etkiler ağır hastalıkları oluşturur. Alkol kullanma süresi uzadıkça zararları da artar. Ayrıca alkol fiziksel performansı düşürmektedir. Kasların ve karaciğerin glikojen stokunu çok önemli ölçüde azaltmaktadır. Vücutta birçok vitamin eksikliğini meydana getirmektedir¹⁵. Biyolojik olarak metabolizmanın bağımlılığı, psikolojik olarak kişilik bozukluğu, psiko-sosyal olarak strese karşı reaksiyon, sosyolojik olarak sistemde hayal kırıklığına uğrayanların yardım aldığı durumlar alkol bağımlılığına neden olmaktadır. İleri yaşlardaki rahatsızlıkların %10-15 i toplum içinde %20 si hastaneden yatan kişilerin hastalık nedenleri alkolle ilişkilendirmektedir¹⁶.

Üniversite öğrencileri ev ortamlarının kendilerini mutsuz ettiğini söylemişlerdir. Bununla birlikte alkol korku ve endişeyi geçici olarak gidermektedir. Alkol düşünmenin akışını sağlasa bile bu düşünceler organize ve bütünleşmiş değildir. Alkol kalp hastalıkları kanser, zihinsel hastalıkları oluşturmaktadır. İçmenin nedenleri; güvensizlik, endişe, gerilim, kişilik problemleri, ruhsal sıkıntı ve bağımlılık faktörleri görülebilir¹⁷. Alkol; cinayete, araba kazalarına, fiziksel ve zihinsel hastalıklara, intiharlara, derslerdeki başarısızlığa ve şiddete neden olmaktadır¹⁸.

MATERYAL METOT

Bu çalışma, Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitim Öğretmenliği Bölümü öğrencileri üzerinde anket formu kullanılarak yapılmıştır. Alkol ve sigara bağımlılığına karşı tutum ve düşünceleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Denekler 120 kişiden oluşan okul mevcudu öğrencilerinden tesadüfî yöntemle seçilmiştir. Çalışmaya 16 bayan 34 erkek

BULGULAR

Katılımcıların %40,0'ının sigara içtikleri, %40.0'ının sigara içmedikleri saptanmıştır.

Erkek öğrencilerin %53.1'inin, bayan öğrencilerin % 44.4'inin sigara içtikleri Öğrencilerin okula yeni başladıkları ve ilerleyen dönemlerde daha çok sigara içtikleri saptanmıştır. Sınıflara göre Yurtta kalan erkek ve bayan öğrencilerin tamamının sigara içtikleri, evde kalan öğrencilerin daha az sigara içtikleri saptanmıştır. Barınma yerine göre sigara kullanım düzeyi bir birinden anlamlı Sigara içen katılımcıların tamamının annelerinin de sigara içtikleri saptanmıştır. Anneleri sigara içen ve içmeyen öğrencilerin sigara kullanma alışkanlıkları birbirinden anlamlı biçimde farklılık Sigara içen katılımcıların babasının da sigara içtiği saptanmıştır Babaları sigara içen ve içmeyen öğrencilerin sigara kullanma alışkanlıkları birbirinden anlamlı biçimde farklılık göstermektedir. ($p<0.01$) Katılımcıların %44,4'ünün alkol tükettiği, %20.0'ının alkol tüketmedikleri saptanmıştır.

Erkek öğrencilerin %62.5'inin, bayan öğrencilerin % 61.1'inin alkol tükettikleri saptanmıştır. Cinsiyete göre öğrenciler arasında sigara içme konusunda anlamlı bir Yurtta kalan öğrencilerin tamamının, evde kalanların %47.4'ünün, pansiyonda kalanlarında %80.0'ının alkol tükettiği

olmak üzere toplam 50 öğrenci katılmıştır. Çalışmadan elde edilen verileri istatistiksel analizi SPSS programı ile yüzde, frekans ve ki kare ile değerlendirilmiştir. 2x2 kay kare istatistiksel işlemlerde gözlenen değerlerin %20'sinin 5 'den küçük olduğu için sigara ve alkol kullananlarda bıraktım şıkkını işaretleyenleri kullanmıyor, zaman zaman şıkkını işaretleyenleri kullanıyor olarak kabul edilmiştir.

saptanmıştır. Cinsiyete göre öğrenciler arasında sigara içme konusunda anlamlı bir fark tespit edilememiştir. ($p>0.01$) $X^2=0.347$ ($p>0.556$)

öğrencilerin sigara kullanma alışkanlıkları birbirinden anlamlı biçimde farklıdır. ($p<0.01$) $X^2=25.067$ ($p<0.01$) biçimde farklılık göstermektedir. ($p<0.01$) daha kalabalık olan yerlerdeki öğrencilerin sigara kullanma düzeyi daha fazladır. $X=28.760$ $p<0.01$

göstermektedir. ($p<0.01$) Anneleri sigara içen öğrencilerin sigara alışkanlıkları annesi sigara içmeyen öğrencilerden daha fazladır. $X^2=36.207$ $p<0.01$

Babaları sigara içen öğrencilerin sigara alışkanlıkları babası sigara içmeyen öğrencilerden daha fazladır $X^2=38.329$ $p<0.01$

fark tespit edilememiştir. ($p>0.01$) $X^2=0.009$ ($p>0.923$)

Öğrencilerin ilk iki ve son yıl alkol tükettiği saptanmıştır.Sınıflara göre öğrencilerin alkol kullanma alışkanlıkları birbirinden anlamlı biçimde farklıdır. $X^2=32.032$ $p<0.01$

saptanmıştır. Barınma yerine göre alkol kullanım düzeyi bir birinden anlamlı biçimde farklılık göstermektedir. ($p<0.01$)

daha kalabalık olan yerlerdeki öğrencilerin alkol kullanma düzeyi daha fazladır. Annesi alkol kullanan öğrencileri %93.5'inin alkol tükettiği saptanmıştır. Anneleri alkol tüketen öğrencilerin alkol kullanma alışkanlıkları birbirinden anlamlı biçimde farklılık göstermektedir. ($p<0.01$) Babası alkol tüketen öğrencileri %90.0'ının alkol tükettiği saptanmıştır. Babası alkol tüketen öğrencilerin alkol kullanma alışkanlıkları birbirinden anlamlı biçimde farklılık göstermektedir ($p<0.01$).

TARTIŞMA SONUÇ

Çalışmaya katılan öğrencilerin %64' i erkek, %36'sini bayan olan Gazi Üniversitesi B.E.S.Y.O. öğrenciler oluşturmaktadır. Erkek öğrencilerin %53.1'inin, bayan öğrencilerin %44.4'ünün sigara içtikleri, erkek öğrencilerin %21.9'unun günde 12-17 adet, bayan öğrencilerin %16.7'sinin günde 6-11 adet sigara içtikleri saptanmıştır. Erkek öğrencilerin %15.6'sının 16-20 yaşında, %15.7'sinin 11-15 yaşında, bayanların %16.7'sinin 16-20 yaşında başladıkları, erkeklerin %33.5'inin, bayanların %48.8'inin ayda 50 YTL ve üzeri sigara para harcadıkları, erkeklerin %21.5'inin bayanların ise %28.8'inin sigarayı bırakmayı düşündükleri saptanmıştır. Akgün¹⁹, Başkent üniversitesi öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada öğrencilerin %59,1'i sigara içiyor, %39,4'ü sigara içmeye 15 ile 18 yaş arası başladığını tespit etmiştir.

Gelişmiş ülkelerdeki genel eğilimin tersine, Türkiye'de sigara içme hızı artmaktadır. Ülkemizde yapılan "Sigara Alışkanlıkları ve Sigarayla Mücadele kampanyası Kamuoyu Araştırması"na göre 15 yaş üstü nüfusta sigara içme hızı; %43.6 olarak tespit edilmiştir²⁰. Kişilik gelişiminin erken yaşta başlaması ve bu dönemde kazanılan bir takım davranış kalıpları bireyin ilerdeki alışkanlıklarını

$$X^2=22.726 \quad p<0.01$$

Anneleri alkol tüketen öğrencilerin alkol alışkanlıkları annesi alkol içmeyen öğrencilerden daha fazladır. $X^2=42.320$ $p<0.01$

Babaları alkol tüketen öğrencilerin alkol alışkanlıkları babası alkol içmeyen öğrencilerden daha fazladır. $X^2=38.086$ $p<0.01$.

doğrudan etkiler. Bu durum sigara kullanma davranışında ailenin önemini daha da artırmaktadır. Gençlerde sigara içen ebeveyn yada kardeşe karşı duyulan hayranlık sonucunda gelişen özdeşleştirme ile sigara davranışı görülebilir²¹. Sigara içenlerden %83.3'ü ailesinde veya yaşadığı evde sigara içen birisinin var olduğunu belirtmiştir. Sigara içtiklerini belirtenlerin %34.7'si çocukluğunda annesinin, %76.1'i çocukluğunda babasının sigara içtiğini belirtmiştir. Ülkemizde ve yurt dışında bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda sigara içme sıklığı üniversite öğrencileri arasında %20.1 ile %51.2 arasında değişmektedir. Lise öğrenimlerini tamamlayarak üniversiteye gelen öğrencilerde aile ve çevrenin denetiminden uzaklaşmanın ve göreceli olarak özgür bir ortamda bulunmanın etkisiyle sigara içme alışkanlığı yaygınlaşmaktadır²³.

Ülkemizde yapılan benzer çalışmalarda, üniversitede okuyan erkek öğrencilerde sigara içme hızı %41.9-%30.4, kız öğrencilerde %35.3-24.7 bulunmuştur^{20,24}.

Lise öğrencilerinde sigaraya başlama yaş ortalaması 14.2 olarak bulunmuştur. çalışmada ise sigaraya başlama yaş ortalaması 13.6 olarak bulunmuştur; ayrıca 15 yaş ve üzerinde sigaraya başlamanın % 50.4 olduğu (erkeklerde % 44.3 ve kadınlarda % 59.6)

saptanmıştır^{8,25,26}. Gençlerin birbirlerinden etkilenerek sigara içtikleri bilinmektedir; sigara içme ile yakın arkadaşının sigara içmesi arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur ki; bu gençlerin hep beraber sigaraya başladıklarını düşündürmektedir. Her ne kadar adolesanlar sigara içen bir arkadaş grubunda sigara içilmesi gerektiği düşüncesine önemli oranda (% 74.9-82.5) katılmıyorlarsa da, bu iki değişken arasındaki anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Sigara içen öğrencilerin tamamının annesi sigara içtikleri, erkeklerin %26.5'inin, bayanların %21.9'unun annesi 17 yıl ve üstü sigara içtikleri saptanmıştır. Sigara içen öğrencilerin tamamının babalarının da sigara içtikleri, Erkek öğrencilerin %25.0'mın, bayanların %22.2'sinin babası 17 yıl ve üstü sigara içtikleri, erkeklerin %21.9'unun babası günde bir paket ve üzeri, bayanların %16.7'sinin günde bir paket sigara içtikleri saptanmıştır. Özellikle sigara bağımlılığının aile bireylerini etkilediği, kötü alışkanlıkların oluşmasında kişinin yakın çevresini örnek aldığı düşünülmektedir.

Annenin sigara içmesinden etkilenmeyeceklerini söyleyen erkekler % 46.8 ve kadınlar % 55.5 iken; babanın sigara içmesinden etkilenmeyeceklerini söyleyen erkekler % 41.7 ve kadınlar % 37.3'dür. Diğer taraftan kendilerinin sigara içmesinin kardeşlerinin sigara içmesine neden olabileceği görüşüne katılmaktadırlar (% 85.5 - 92.2). Adolesanlar rol modeli olmayı anne ve babaları için kabul etmezken, bu kavramı kardeşleri için önemli ölçüde kabul ettiklerini ifade etmektedirler¹².

Niğde üniversitesi öğrencilerinin sigara ve alkol bağımlılığı % 10 iken sigara bağımlılık oranı % 26.7 dir. Sigara bağımlılığı Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (Ankara) % 26.5, Atatürk Üniversitesi'nde (Erzurum) %35.9 dur.

Üniversitelerin gelişmişlik düzeyi sigara içme oranını etkilemektedir. Sigara bağımlılığı gelişmiş ülkelerde gelişmemiş ülkelere oranla daha düşüktür²⁶.

Erkek öğrencilerin %21.2'sinin günde 2 şişe ve üzeri, bayanların %16.7'sinin günde 3-5 kadeh alkol tükettikleri, erkeklerin % 31.3'ünün arkadaş ortamında etkilenerek alkole başladığı, %28.1'inin özentiden dolayı alkol tükettikleri, bayanların %16.7'sinin arkadaştan ve özentiden dolayı alkol tükettikleri tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin %42.1'inin bayanların %15.8'inin haçlığının büyük çoğunluğunu alkol tüketimine ayırdıkları, erkeklerin %63.5'inin ve bayanların %46.3'ünün alkol tüketimini bırakmayı düşünmedikleri saptanmıştır.

Erkek öğrencilerin %42.5'inin bayanların %32.4'ünün annesi alkol tükettiği, erkeklerin %20.6'sının, bayanların %12.5'inin 6-10 yıldır, erkeklerin %23.5'inin bayanların %6.3'ünün günden 1-2 kadeh alkol tükettiği saptanmıştır. Alkol kullana öğrencilerin tamamının babası alkol tükettiği saptanmıştır. Erkeklerin %21.9'ünün, bayanların %33.3'ünün 6-10 yıldır, erkeklerin %28.1'inin babası günde 3-5 kadeh bayanların %27.8'inin 3-5 kadeh tükettikleri tespit edilmiştir.

Özellikle sigara ve alkol bağımlılığının aile bireylerini etkilediği, kötü alışkanlıkların oluşmasında kişinin yakın çevresini model oluşturduğu düşünülmektedir.

Genç nüfusun sigara ve alkol bağımlılığında sosyal statü, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yaş ve cinsiyet önemli rol oynamaktadır²⁹. Erkekler bayanlardan daha fazla sigara içmektedirler.

Niğde Üniversitesi akademik birimleri arasındaki alkol bağımlılığı en yüksek oranda Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencileri % 14.8, takiben

Meslek Yüksek Okulu öğrencileri %13.6 yer almaktadır. Sigara da ise Meslek Yüksek Okulu öğrencileri %33.3, yüksek Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencileri %31.3 ile yer almaktadır. Bayanların % 18.2 si,erkekleri. % 36.5' i sigara içerken,bayanların %2.7 si,erkeklerin %17.5' i alkol kullanmaktadır. Trakya üniversitesi tıp fakültesinde sigara bağımlılığı bayanlarda % 21.8 iken, erkeklerde % 40.4 dür²⁶.

Öğrencilerin alkol ve sigara bağımlılığını kişilik ve çevresel faktörler de etkilenmektedir. İlgili aile faktörleri ,aile yapısı, arkadaş grupları, biyolojik ve genetik dayanıklılık olabilir²⁹.

Bayan ve erkek öğrencilerin alkole başlama nedenlerinin ilk sırasını arkadaş, sosyal ve psikolojik nedenler oluşturmaktadır. Alkol kullanan bayan ve erkek öğrencilerin başlama nedeni arkadaş ve çevre nedenidir. Bu da kişinin kendi kararlarının dışında etkilendiği bir çevrenin olduğunu göstermektedir. Özgün kişilik gelişiminin oluşmaması buna gerekçe olabilir. Sağlıkla ilgili bilgiler ve sigarayı tanıma bu kararların verilisinde önemsiz kalmaktadır. Sigaranın zararı yeterince bilinmemekte, özentinin ve bulunulan ortamın üretimi olan sigara alışkanlığı bir gerçek olarak görülmektedir.

Ailenin sigara ve alkol bağımlılığı çocukların erken yaşlarda sigara ve alkol içmesine neden olabilmektedir. Yapılan çalışmalarda babası sigara içen öğrencilerin % 45.2 si, annesi içenlerin ise % 10.2 si sigara kullanmaktadır^{28,29,30}. Ayrıca üniversite öğrencisi alkol kullanmayı sosyal başarının bir unsuru olarak görmektedir³¹. Sigara konusunda, öğrencilerin yeterli eğitim almak için kendi çabası olmadığı görülmektedir. Çünkü, bu konuda sadece televizyonun eğitim aracı olarak belirtilmesi bunu göstermektedir. Alkolün zararlarını öğrendikleri iletişim çeşidi olarak televizyonun bayan ve erkek

öğrencilerde ön plana çıkması dikkat çekici bir sonuçtur. Eğitim sistemi içinde televizyonun önemini gösterirken, diğer eğitim araçlarının okul ve çeşitli yayınlar gibi unsurlar geri planda kalmaktadır. Eğitimin alınması gereken yerlerin sivil toplum kuruluşları ve formal eğitim içinde olması önemli yer tutarken, sigara ve alkol bağımlılığında bu husus gerilere düşmektedir.

Stresin sigara ve alkol kullanımını arttırdığı görülmektedir. Baskı altındaki öğrencilerin bu tür davranışlara yönelmesi onların eğitilmesi ve sosyal davranışların geliştirilmesi ile ortadan kaldırılabilir. Fakat bu çalışmada ders yoğunluğu az iken içme oranını artması ders dışı zamanların değerlendirilmesinde yeterli çalışmaların yapılmadığını göstermektedir. Üniversitelerin kampus aktivitelerinin kaybolmasını önlemek gereklidir. Sanat, müzik, şiir, heykeltıraşlık, drama, film vb. faaliyetlerin öğrenciye sunulması önem taşır. Televizyon ve yayın organları öğrencileri etkilemektedir. Güvensizlik, endişe, gerginlik, kişilik bozuklukları, psikolojik sıkıntı, alkol içmeye neden olabilir³².

Bayan öğrencilerde alkol ve sigaraya başlama genellikle 17-19 yaşlarını oluşturmaktadır. Bu yaşlar ergenlik dönemi sonları ve olgunlaşma dönemi başlarıdır. Alkol ve sigaraya 15 yaşından önce başlayanlarda bağımlılık 20 yaş ve sonrası başlayanlardan dört kat fazladır³⁵.

Alkole başlama yaşı da aynı dönemi kapsamaktadır. Erkeklerde ise sigaraya başlama dönemini 14-19 yaşlarını oluştururken, bayanlarda 17-19 yaşlarını oluşturmaktadır. Bu yaşların birey üzerindeki etkileri; her iki cinsiyette de olgun ilişkiler kurabilme, ana babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığı gerçekleştirebilmek, sosyal sorumluluklar isteme ve başarma, davranışları

yönetebilmek için gerekli değerler ve ahlaki sistem geliştirebilmek olarak görülebilir³³.

Anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça sigara ve alkol kullanma düzeyi doğru orantılı olmamakla beraber azalmaktadır. Sigara ve alkol kullananların sigarayı bırakma isteğinin yüksek olması sigara bağımlısı kişilerin sigarayı tanıdıkları fakat sigarayı bırakamadıklarını göstermektedir. Uygulamaya konulamayan bir düşünce olarak bu realiteyi taşımaktadırlar.

Sonuç olarak; özellikle sigara ve alkol bağımlılığının aile bireylerini etkilediği, kötü alışkanlıkların oluşmasında kişinin yakın çevresini model oluşturduğu düşünülmektedir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerin bu kadar yüksek seviyede alkol ve sigara tüketmeleri çok da maruz karşılanabilecek bir durum değildir. Fakat Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin daha dışa dönük ve sosyal ilişkilerinin daha yüksek olması, toplumsal özelliklere ve toplum alışkanlıklarına daha maruz kalması buna neden olabilir.

KAYNAKLAR

- 1- Baykan, Z., Özkan, S., Bumin, M.A., "Ankara İlinde Bir İlçe Merkezinde Yaşayan 15 Yaş Ve Üzeri Kadınların Sigara İçme Durumları", 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 23-28 Eylül 2002.
- 2- Güneş, G., Karaoğlan, L., Sürücü, M., Genç, M., Pehlivan, E., "Malatya'da Üniversite Hastanesinde Çalışan Hekimlerin Sigara Konusunda Hastalara Karşı Tutum Ve Uygulamaları", 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 23-28 EYLÜL 2002.
- 3- Fiore, M.C. Cigarette smoking: "A Clinical Guide to Assesment and Treatment", The Medical Clinics of North America, March 76(2) 1992.
- 4- <http://www.Tobacco.who.int/>

- 5- Bilir, N., Doğan, B., Yıldız, N., "Sigara İçme Konusundaki Davranışlar ve Tutumlar", Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı, Ankara, 1997.
- 6- Sezer, E., "Sigarasız Bir Türkiye ve Sigarasız Bir Dünya İçin Elele", Turkish Journal of Smoking and Health Cilt 3, Sayı: 1-2; 1-5, 1996-1997.
- 7- Beydoğan, A., "Sigara Bırakmada Nikotin Flasterinin Ve Hasta Eğitiminin Etkinliğinin Değerlendirilmesi", İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, s.2,1990
- 8- Bilir, N., Doğan, B., Yıldız, N., Tütün mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun'a Uyum Düzeyi, Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı. Ankara, 2000.
- 9- Peşken, Y., "Sigara İçiminin Nedenleri, Epidemiyolojisi, Pasif İçicilik", Tür A. (Ed.) Sigaranın Sağlığa Etkileri Ve Bırakma Yöntemleri, Logos Yayıncılık, İstanbul, 1995.
- 10- Onal, A.E., Tumerdem, Y., Özel, Sevd., "Smoking Addiction Among University Students In İstanbul", Addiction Biology, 7, 397-402, 2002.
- 11- Mino, Y., Shigemi, J., Otso T., At All.Smoking And Mental Health: Cross Sectional And Cohort Studies In An Occupational Setting In Japan, Preventive Medicine American Health Foundation And Academic Press. s.32.371-375,2001.
- 12- Kişioğlu, A.N., Öztürk, M., Doğan, M., "Süleyman Demirel Üniversitesi İlk Ve Son Sınıf Öğrencilerinin Sigaraya Yönelik Bilgi Tutum Davranışları Ve Sigaraya Başlama Ve Alışma Durumları", 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi 23-28 Eylül, 2002.
- 13- Kıyan, E., Sigara ve sağlık, Hipokrat, 56:52-53, 1996.
- 14- Coşkun, A., Yıldız, A. N., Doğan B. G., Bilir N., "Toplumda Rol Modeli Olan Kişilerin Sigara İçilmesi Konusundaki Bazı Tutum Ve Davranışları", 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi 23-28 Eylül 2002.

- 15- Üstdal, M., Köker, A.H., Spor Dallarında Beslenme ve Yüksek Performans Bilgisi. İkinci Baskı. s.69-70 Kayseri, 1997.
- 16- Lebersole, P., Hess, P., Toward Healthy Aging. Human Needs And Nursing Response. Fourth Edition. Ebersole & Hess. Mosby, s.673, 1994.
- 17- Guthrie, H.A., Introductory Nutrition. The C.V. Mosby Company, Second Edition. Saint Louis, S.33, 137-143, 1971.
- 18- Peleg, A., Neumann L., Friger, M., And At All. "Outcomes Of Brief Alcohol Abuse Prevention Program For Israel High School Students". Journal Of Adolescent Health, s. 28.263-268, 2001.
- 19- Akgün, H. S., "Smoking Behavior of Baskent University Students and Determinants of Smoking Status ", http://apha.confex.com/apha/128am/techprogram/paper_6501.htm , Erişim Tarihi 24,08,2005.
- 20- "Sigara Alışkanlıkları ve Sigarayla Mücadele kampanyası Kamuoyu Araştırması" PİAR, 1988.
- 21- Herken, H., Özkan, İ., "Sigara Alışkanlığı ve Anne Baba Tutumu", Genel tıp dergisi, (8) 2:85-89, 1998
- 22- Çelik, P., "Manisa İlinde Lise Öğrencilerinin Sigaraya Karşı Tutumları", Toraks Dergisi, (1)1: 61-66, 2000.
- 23- Çivi, S., Şahin, T.K., "Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sigara Konusundaki Bilgi Tutum Ve Davranışları", Aile ve toplum, (1) 1: 49-52, 1991.
- 24- Kar, H., Lortlar, N., Tekin, F., Böcü, S., Çaylı, M., Alyamaç, Z., Ankara Balgat Ömer Seyfettin Lisesi Öğrencilerinin Sigara Hakkındaki Tutum ve Davranışlarının Araştırılması, (Danışman SN Oral, S Attila) HÜTF Halk Sağlığı AD İntern Araştırma Raporu, 1997.
- 25- Aralaşmak, A., Ay, S., Beden, Ü., Akgöl, Ş., Gülveren Lisesi Öğrencilerinin Sigara ve Alkol Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma, (Danışman SN Oral, S Attila) HÜTF Halk Sağlığı AD İntern Araştırma Raporu, 1995.
- 26- Tunç, A., Ağaoglu, Y. S., "Niğde Üniversitesi Öğrencilerinin Sigara Ve Alkol Alışkanlıklarının İncelenmesi", Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Niğde, 2003.
- 27- Onal, A.E., Tumerdem, Y., Ozel, Sevd., "Smoking Addiction Among University Students In İstanbul". Addiction Biology 7, 397-402, 2002.
- 28- Zucker, R. A., Fitzgerald, H.E., And Moses, H.D., Emergence Of Alcohol Problems And The Several Alcoholisms: A Developmental Perspective On Etiologic Theory And Life Course Trajectory. In: Cicchetti, D., Ed., Developmental Psychopathology, Vol. 2: Risk, Disorder, And Adaptation, New York: John Wiley Sons, s. 677-711, 1995.
- 29- Dawson, D.A., "The Link Between Family History And Early Onset Alcoholism: Earlier Initiation Of Drinking Or More Rapid Development Of Dependence?", Journal Of Studies On Alcoholism, 61(5): 637-646, 2000.
- 30- Brown, S.A., Tapert, S.F., Granholm, E., Delis, D.C., "Neurocognitive Functioning Of Adolescents: Effects Of Protracted Alcohol Use Alcoholism", Clinical And Experimental Research, 24(2): 164-171, 2000.
- 31- Place, J.L., Perspectives In Health. Appleton-Century-Crofts, Newyork Meredith Corporation, 1972.
- 32- Hussong, A.M., "Social Influences In Motivated Drinking Among College Students", Psychology Of Addictive Behaviors, Vol.17.No.2 134-141, 2003.
- 33- Özer, D.S., Özer, K., Çocuklarda Motor Gelişim. Antalya. s. 23, 1998

TABLOLAR

Tablo 1: Sigara Kullanım Düzeyleri

Değişkenler	N	%
Evet	20	40.0
Hayır	20	40.0
Bıraktım	5	10.0
Zaman zaman	5	10.0
Toplam	50	100.00

Tablo 2: Cinsiyete Göre Sigara Kullanımı

Değişkenler		Sigara Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Erkek	N	17	15	32
	%	53.1	46.9	100
Bayan	N	8	10	18
	%	44.4	55.6	100
Toplam	N	25	25	50
	%	50	50	100

Tablo 3: Sınıflara Göre Sigara Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Sigara Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
1.sınıf	N	12	-	12
	%	100	-	100
2.sınıf	N	8	7	15
	%	53.8	46.7	100
3.sınıf	N	-	13	13
	%	-	100.0	100
4.sınıf	N	5	5	10
	%	50.0	50.0	100
Toplam	N	25	25	50
	%	100	100	100

Tablo 4: Barınma Yeri ve Sigara Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Sigara Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Yurt	N	17	-	17
	%	100.0	-	100.0
Ev	N	7	12	19
	%	36.8	63.2	100.0
Özel yurt	N	1	8	9
	%	11.1	88.9	100.0
Pansiyon	N	-	5	5
	%	-	100	100.0
Toplam	N	25	25	50
	%	50.0	50.0	100

Tablo 5: Sigara Kullanımı ve Annenin Sigara Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Annenin Sigara Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Evet	N	25	-	25
	%	100.0	-	100.0
Hayır	N	4	21	25
	%	16.0	84.0	100.0
Toplam	N	29	21	50
	%	58.0	42.0	100.0

Tablo 6: Sigara Kullanımı ve Babanın Sigara Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Babanın Sigara Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Evet	N	24	-	24
	%	100.0	-	100
Hayır	N	3	22	25
	%	12.0	88.0	100
Toplam	N	27	22	49
	%	55.1	44.9	100

Tablo 7 : Alkol Kullanım Düzeyleri

Değişkenler	N	%
Evet	22	44.00
Hayır	10	20.00
Bıraktım	9	18.00
Zaman zaman	9	18.00
Toplam	50	100.00

Tablo 8: Cinsiyete Göre Alkol Kullanımı

Değişkenler		Alkol Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Erkek	N	20	12	32
	%	62.5	37.5	100
Bayan	N	11	7	18
	%	61.1	38.9	100
Toplam	N	31	19	50
	%	62.0	38.0	100

Tablo 9: Sınıflara Göre Alkol Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Alkol kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
1.sınıf	N	12	-	12
	%	100	-	100
2.sınıf	N	10	5	15
	%	66.7	33.3	100
3.sınıf	N	-	13	13
	%	-	100	100
4.sınıf	N	9	1	10
	%	90.0	10.0	100
Toplam	N	31	19	50
	%	62.0	38.0	100

Tablo 10: Barınma Yeri ve Alkol Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Alkol Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Yurt	N	17	-	17
	%	100	-	100
Ev	N	9	10	19
	%	47.4	52.6	100
Özel yurt	N	1	8	9
	%	11.1	88.9	100
Pansiyon	N	4	1	5
	%	80.0	20.0	100
Toplam	N	31	19	50
	%	62.0	38.0	100

Tablo 11: Alkol Kullanımı Ve Annenin Alkol Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Annenin Alkol Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Evet	N	29	2	31
	%	93.5	6.5	100
Hayır	N	-	19	19
	%	-	100	100
Toplam	N	29	21	50
	%	58.0	42.0	100

Tablo 12: Alkol Kullanımı ve Babanın Alkol Kullanım Düzeyi

Değişkenler		Babanın Alkol Kullanımı		Toplam
		Evet	Hayır	
Evet	N	27	3	30
	%	90.0	10	100
Hayır	N	-	19	19
	%	-	100	100
Toplam	N	27	22	49
	%	55.1	44.9	100

Tablo 13: Sigara Tüketimi Konusundaki Alt Değişkenler

Değişkenler	Erkek		Bayan		Alt değişkenler
	N	%	N	%	
Günde ne kadar sigara tüketiyorsunuz	3	9,4	-	-	1-5 adet
	4	12,5	3	16,7	6-11
	7	21,9	3	16,7	12-17
	2	6,3	3	16,7	1 paket ve üstü
sigara içmeye nasıl başladınız	9	28,1	3	16,7	Arkadaş ortamı
	2	6,3	1	5,6	Psikolojik
	3	9,4	2	11,1	Aile baskısı
	2	6,3	3	16,7	Özenti
Kaç yaşında başladınız	4	12,5	1	5,6	10 yaş altı
	5	15,6	2	11,1	11-15 yaş
	5	15,6	3	16,7	16-20 yaş
	2	6,3	3	16,7	21 yaş ve üstü
Annemiz kaç yıldır sigara kullanıyor	4	12,5	-	-	1-5 yıl
	5	15,6	3	16,7	6-10 yıl
	7	21,9	3	16,7	11-16 yıl
	5	15,6	3	16,7	17 ve üstü yıl
Annemiz günde ne kadar sigara tüketiyor	4	12,5	-	-	1-5 adet
	3	9,4	3	16,7	6-11
	9	28,1	3	16,7	12-17
	5	15,6	3	16,7	1 paket ve üstü
babanız kaç yıldır sigara kullanıyor	2	6,3	-	-	1-5 yıl
	2	6,3	3	16,7	6-10 yıl
	7	21,9	2	11,1	11-16 yıl
	8	25,0	4	22,2	17 ve üstü yıl
babanız günde ne kadar sigara tüketiyor	3	9,4	-	-	1-5 adet
	3	9,4	3	16,7	6-11
	6	18,8	3	16,7	12-17
	7	21,9	3	16,7	1 paket ve üstü

Tablo 14: Alkol Tüketimi Konusundaki Alt Değişkenler

Değişkenler	Erkek		Bayan		Alt değişkenler
	N	%	N	%	
Günde ne kadar alkol tüketiyorsunuz	3	9,4	3	16,7	1-2 kadeh
	3	9,4	3	16,7	3-5 kadeh
	6	18,8	3	16,7	1 şişe
	7	21,9	-	-	2 ve üstü
alkol içmeye nasıl başladınız	10	31,3	3	16,7	Arkadaş ortamı
	1	3,1	3	16,7	Psikolojik
	2	6,3	-	-	Aile baskısı
	9	28,1	3	16,7	Özenti
Kaç yaşında başladınız	4	12,5	2	11,1	10 yaş altı
	5	15,6	1	5,6	11-15 yaş
	7	21,9	6	33,3	16-20 yaş
	7	21,9	1	5,6	21 yaş ve üstü
Anneniz kaç yıldır alkol kullanıyor	2	6,3	-	-	1-5 yıl
	2	6,3	3	16,7	6-10 yıl
	5	15,6	3	16,7	11-16 yıl
	4	12,5	-	-	17 ve üstü yıl
Anneniz günde ne kadar alkol tüketiyor	4	12,5	1	5,6	1-2 kadeh
	5	15,6	2	11,1	3-5 kadeh
	2	6,3	3	16,7	1 şişe
	2	6,3	-	-	2 ve üstü
babamız kaç yıldır alkol kullanıyor	2	6,3	-	-	1-5 yıl
	4	12,5	3	16,7	6-10 yıl
	7	21,9	3	16,7	11-16 yıl
	7	21,9	3	16,7	17 ve üstü yıl
babamız günde ne kadar alkol tüketiyor	4	12,5	1	5,6	1-2 kadeh
	9	28,1	5	27,8	3-5 kadeh
	4	12,5	3	16,7	1 şişe
	3	9,4	-	-	2 ve üstü